

1. Установити кулер віддалено від робочих місць, це дасть змогу змінити вид зайнятості для працівників, хоча б на невеликий час.

2. «Стояча робота» вимагає можливості робити паузи, щоб присісти, тому пропонується робити п'ятнадцятихвилинну перерву після кожної години праці.

3. Враховуючи іноземну практику запровадження фітнес-браслетів, запропонувати їх використання на вітчизняних підприємствах та надавати дивіденди працівникам з найбільшою кількістю зроблених кроків, це буде стимулювати працівників та покращить загальне почуття людей загалом.

4. Деякі великі фірми вже мають кімнати активного відпочинку, в яких розміщено настільний футбол, теніс, тренажери. Це не лише покращить індивідуальне самопочуття працівників, а й згуртує колектив.

Підвищення загального самопочуття працівників, у свою чергу, зменшить плинність кадрів, люди менше будуть хворіти, що дасть змогу заощадити кошти на оплаті лікарняних. Надалі відділ управління персоналом на підприємстві має розробляти нові комплексні програми підвищення працездатності та нести за них відповідальність. Кадрова політика промислової організації має бути спрямована на активізацію мотивації працівників, професійне навчання і розвиток персоналу.

Список використаних джерел

1. Романів О. Я., Гордійчук В. М. Ефективність використання трудового потенціалу підприємства у кондитерській промисловості. К. : Вісник Хмельницького національного університету, 2011. 37 с.
2. Finance.ua. Інфографіка. URL: <https://news.finance.ua/ua/news/-/382615/ne-napruzhuuyuchys-v-yakyh-krayinah-najkorotshyj-robochyj-tyzhden-infografika>

Прокоф'єва Л. Б., канд. пед. наук, доц.,

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,

Україна

ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ СТАНОВЛЕННЯ ТЕОРІЇ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ

Освіта дорослих – одна з ключових ідей у системі розвитку та модернізації освіти в Україні та за кордоном: створюються нові стратегії розвитку освіти дорослих, наголошується на важливості принципу доступності, пере-кваліфікації, здобуття нових навичок для дорослого населення.

Історико-педагогічні аспекти становлення освіти дорослих вивчалися такими науковцями: О. Аніщенко, Е. Богів, Н. Ващенко, Л. Вовк, А. Вихрущ, О. Вознюк, І. Воробець, З. Гіптерс, Н. Глушаниця, О. Давиденко та іншими. Формування теоретичного фундаменту освіти дорослих були предметом дослідження М. Гордієнка, Т. Власюка, Р. Кравець, І. Ставицької та інших.

Звернення до історії становлення освіти дорослих дає можливість виокремити події, які започатковують розвиток теорії.

Зокрема, першими організованими інституціями освіти дорослих були європейські дистанційні школи ХІХ ст., які відкривалися у Німеччині, Франції, Великобританії [7].

Групи, що виникли у Європі під час індустріальної революції, були відповідальні за поширення освіти дорослих серед населення. Просвітницькі організації та їх лекції стали надзвичайно популярними на початку ХХ ст., вони сприяли формуванню соціального руху щодо визнання ідеї важливості освіти як основи становлення нових переваг для населення [7].

Після Другої світової війни багато європейських країн започатковували програми для колишніх солдатів, які бажали отримати нові професійні навички, внаслідок чого з'явилися літні табори та освітні програми, які були орієнтовані на доросле населення. Уряди європейських країн на офіційному рівні визнавали важливість освіти дорослих та фінансували програми стажування, перекваліфікації, здобуття інтелектуальних та фізичних навичок.

Педагогічні, психологічні, соціологічні дослідження з проблеми освіти дорослих стали з'являтися після Другої світової війни, коли сформувалося чітке розуміння факту перекваліфікації дорослого населення та непридатності старої системи новим вимогам часу. Так виникає цілісна система з підтримки саморозвитку та професійних навичок громадян. Європейське Бюро з Освіти Дорослих було засноване у 1953 р. представниками низки європейських країн.

У 1974 р. була створена Cedefop – Європейський центр із розвитку професійної освіти, інформаційна платформа, що мала на меті зібрання даних національних систем з надання освітніх послуг у межах позашкільних та університетських програм: курси, гуртки, начальні студії, табори, що організовувалися для різновікового населення [7].

Варто зазначити, що освітня політика європейських країн працювала здебільшого на подолання безробіття молоді. Наприклад, проводилося навчання під час відпусток, протекторство та здобуття ключових професійних навичок за короткий час тощо. Соціальний Фонд Європи відігравав ключову роль у цій стратегії. У 1984 р. 75 % його бюджету було реалізовано на проекти з підтримки формування професійних навичок та працевлаштування молоді [8].

У 1991 р. було створено європейське наукове співтовариство ESREA, яке мало стати платформою для тих науковців, які працювали у сфері освіти дорослих та проводили теоретичні та емпіричні методи дослідження.

Дослідник з проблем освіти дорослих М. Ноулз передбачав зміни, що мали відбутися в освіті дорослих у 80–90-х рр. ХХ ст. Пояснювалося це конкретизацією мети навчання, перетворенням освіти на вимогу часу для всіх людей, які хотіли б залишатися конкурентоспроможними фахівцями на ринку праці. В результаті з'явилося поняття освіти, що формує певні компетенції, – термін «безперервна освіта», тобто навчання впродовж життя. Нові можливості реалізації безперервної освіти породили дискусії про інноваційні форми навчання, дистанційне навчання, мультимедійні навчальні системи, навчання в професійних групах, навчальні студії, освітні агенції, навчальні мережі [4]. Адже дорослий студент обмежений у часі, має конкретну мету (обіцяне місце роботи, передбачувана співпраця, розширення виробництва тощо), йому характерне бажання отримати швидко результат.

З початком ери нових цифрових технологій та мережі інтернет у 2000-х рр. стало можливим ознайомлення з освітніми програмами та грантами в галузі освіти дорослих.

Варто зазначити, що у трактуванні терміна «освіта дорослих» існують розбіжності, які відображені в різних міжнародних документах.

Наприклад, згідно з визначенням Комюніке Комісії Європейських Товариств (Брюссель, 23 жовтня 2006 р.), навчанням дорослих можна вважати всі форми такого навчання, в якому беруть участь дорослі, після того, як вийшли з освітньо-підготовчої системи (навіть отримуючи освіту, наприклад, третього ступеня (вищого)).

Міжнародні тенденції розвитку освіти дорослих вказують загальний вектор руху, актуальні проблеми та шляхи їх вирішення. Один із підходів до розвитку освіти дорослих в сучасних умовах, що розділяються світовим співтовариством, був сформульований у Підсумкової декларації «Використання широких можливостей навчання та освіти дорослих в інтересах майбутнього». (Шоста міжнародна конференція ЮНЕСКО за освітою дорослих КОНФІНТЕА VI, Белен / Бразилія 1-4.12.2009 р.). Підкреслюється, що навчання й освіта дорослих «є ключовим компонентом цілісної системи навчання й освіти протягом усього життя, яка охоплює формальне, неформальне та інформальне навчання, яка прямим або непрямим чином призначена як для молодих, так і для дорослих. Навчання та освіта дорослих у кінцевому результаті пов'язані із забезпеченням таких умов і процесів для навчання, які мають привабливий характер і враховують потреби дорослих як активних громадян. Вони пов'язані з розвитком самостійної, незалежної особистості, з творенням і перебудовою її

життя в складних і швидко мінливих культурних, соціальних і економічних умовах – на роботі, в сім'ї, в громаді та суспільстві».

У різних країнах використовується система заходів, що забезпечує наближення освіти до місця проживання за допомогою мережі навчальних і консультаційних пунктів, створення просвітницьких центрів в школах, вузах, бібліотеках, клубах, парках, релігійних центрах, центрах відпочинку, на робочих місцях; а також на основі інформаційно-комунікаційних та інноваційних технологій.

Необхідність включення професійно сформованої особистості у глобальні соціальні процеси змін спонукає систему освіти шукати нових шляхів надання освітніх послуг, змінюючи форми навчання та переосмислюючи роль викладача у цьому процесі.

Список використаних джерел

1. Вихрущ А. В. Освіта дорослих у Польщі: минуле і майбутнє. Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи. 2014. Вип. 2. С. 122–131. URL: nbuv.gov.ua/UJRN/OD_2014_2_17.
2. Вовк Л. П. Освіта дорослих як діяльність українського соціуму (XIX – початок XX ст.). *Теорія і практика упр. соц. системами: філос., психологія, педагогіка, соціол.* 2008. № 3. С. 46–52.
3. Воробець І. В. Освіта дорослих у Галичині (1891–1939 рр.): автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.01 / Прикарпат. ун-т ім. В. Стефаника. Івано-Франківськ, 2001. 19 с.
4. Гордієнко М. Теоретичні засади андрагогічної процесуальної моделі навчання М. Ноулза. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи.* Збірник наукових праць. 2012. № 5. С. 21–30.
5. Milana M., Holford J. Adult Education Policy and the European Union. Theoretical and Methodological Perspectives. Sense publisher, 2014. 195 p.
6. New World Encyclopedia. Adult Education. URL: www.newworldencyclopedia.org/entry/Adult_education.
7. Rassmussen P. Adult learning policy in the European Commission. Research on the education and learning of adults. Sense publishers, 2014. P. 17–35.
8. Pépin L. The history of European cooperation in education and training. Brussels: EU Publications Office, 2006.